

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XXI. Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde:
ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto. Et ad
latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pergit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

ris & menstruata. Fons quippe occultus est unigenitus Patris invisibilis Deus. Fons verò patens est idem Deus incarnatus. Qui fons patens rectè domus David dicitur: quia ex David genere noster ad nos Redemptor processit. Hierusalem verò visio pacis interpretatur. Hi autem Hierusalem habitant, qui in visione pacis intimè mentem figunt. Peccator verò & menstruata, est vel is qui delinquit in opere, vel mens quæ labitur in prava cogitatione. Menstruata namque ista pollutio est: quia & aliena carne non tangitur, & sua carne inquinatur. Sic itaque, sic est omnis anima, quæ etsi malum opus non agit, pollutam tamen cogitatione soedescit. Unde etiam per Prophetam alium sub Judææ specie de anima immundis desiderii occupata dicitur: *Omnes qui quarunt eam, non deficient, in mensuris ejus invenient eam.* Maligni quippe spiritus quærentes non deficient, cum inferre perditionem cupiunt, & nulla bonæ cogitationis rectitudine repelluntur. Atque in mensuris suis animam inveniunt, quando in pollutis cogitationibus positam facilè ad perversam operationem trahunt. Dicitur ergo: *In die illa erit fons patens domus David habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruata.* quia apertus jam nobis est fons misericordie Redemptor noster, qui in domo David incarnari dignatus est, ut peccatorem laveret perverso opere, & menstruata mentem diluat ab immunda cogitatione. Patet igitur fons; curramus cum lacrymis, lavemur in hoc fonte pietatis. In hoc fonte ipse quoque David lotus est, cum rediit ad lamenta penitentiae post maculas gravis culpæ. Ipsum quippe invenire fontem quærebat, cum diceret: *Redde mihi latitiam salutaris tui.* & spiritu principali confirmamur.

Hier. 2. c

* al. conversationis

Zach. 13.

Ez. 50.

Luc. 7. g

* al. coram omnibus lavit

Mat. 26. f

Luc. 2. e

* al. felix ille volutatus est

Jesum enim Hebræicè, Latine salutaris dicitur. Et quid est quod sibi latitiam Jesus reddi postulabat, nisi quod hunc ante culpam contemplari consueverat, ejusque contemplationis gaudia in culpa perdidit: Unde rectè post penitentiam, visionis ejus latitiam sibi reddi quærebat. In hoc fonte misericordie lota est Maria Magdalene, quæ prius famosa peccatrix, postmodum lavit maculas lacrymis, deterit maculas corrigendo mores. In hoc fonte misericordie omnibus aperto lavit Petrus quod negaverat; quia slevit amare. In hoc fonte misericordie in fine suo lotus est Iatro, qui semetipsum in morte reprehendens, à culpa sua ablutus est confessione veritatis. Cur igitur pigri sumus? cur torpentes & frigidi remanemus, qui in hoc fonte pietatis tantos jam se lavisse cognovimus? Ergone de emundatione nostra desperabimus, qui tot exempla misericordie in pignore tenemus? & cessamus veniam quærere, atque cum lacrymis fiduciam habere, qui tantorum jam emundationem spei nostræ pignus accepimus? Quærere enim misericordie fontem deberemus, etiam si clausus esset. Patet nunc, & negligimus. Mittamus oculos fidei in mundum universum, consideremus quanti peccatores diebus ac noctibus per lamenta in hoc fonte misericordie lavantur, quanti post tenebras ad lucem, quanti post maculas ad munditiam redeunt. Curramus ergo cum talibus post mortis tenebras ad aquam vitæ: consideremus quantum peccavimus, quantum quotidie peccamus, atque ut appareamus mundi post culpas, lavemus holocaustum. Ad hæc agenda adest gratia Redemptoris nostri, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XXI.

Ezech. c. 40. v. 39. *Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde: ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium*

A porta qua pergit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ. Quatuor mensæ hinc, & quatuor mensæ inde per latera portæ. Octo mensæ erant, super quas immolabant. Quatuor autem mensæ ad holocaustum de lapidibus quadris extructa, longitudine cubiti unius & dimidij, & latitudine cubiti unius & dimidij, & altitudine cubiti unius, super quas ponunt vasa in quibus immolatur holocaustum & victima. Et labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum. Super mensas autem, carnes oblationis.

B Quid sumus de mysticis sensibus Ezechielis prophete locuturi, qui ipsa ejus historie verba vix capimus? Ecce etenim dicit: [*Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde: ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto. Et ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ qua pergit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ. Quatuor mensæ hinc, & quatuor mensæ inde per latera portæ. Octo mensæ erant, super quas immolabant.*] In quibus videlicet verbis magna caligo dubietatis oritur, utrum hæc de una porta qualibet, an de duabus, aut de singulis portis dicantur. Sed dum quaternæ mensæ per latera describuntur, ac postmodum in summa conclusionis dicitur: [*Octo mensæ erant super quas immolabant;*] patet quia hoc spiritus non de singulis portis quas superius descriperat, dicat: quia si portæ sex superius enarrate, quaternas mensas per latera haberent, simul omnes non octo, sed quadraginta & octo dicerentur. Rursum si hoc de una dicitur, magno obstaculo nostra intelligentia reverberatur, quod post descriptum portæ vestibulum, ubi duæ mensæ hinc, & duæ mensæ inde esse narratæ sunt, adhuc ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pertingit ad Aquilonem, duæ mensæ esse memorantur; atque subjungitur: [*Et ad latus alterum ante vestibulum duæ mensæ.*] Si enim intra vestibulum portæ, binæ per latera mensæ erant, cum subditur: [*Et ad latus exterius duæ mensæ, atque ad latus alterum ante vestibulum duæ mensæ,*] inter quas etiam porta quæ respicit viam Aquilonis, esse memoratur: profectò patet aliud vestibulum intrinsecus, atque aliud extrinsecus fuisse: quia & prius porta interior, & postmodum hoc in loco exterior Aquilonis porta describitur. Nam cum tres portas superius descripsisset, tres quoque alias interioris atrij esse memoravit, quarum extremam Aquilonis portam narraverat: sed ut prædictum est, atrij interioris. Nunc ergo cum duæ mensæ hinc in portæ vestibulo, & duæ mensæ inde describuntur, adhuc de eadem interiori porta sermo contexitur; quippe cum protinus subinfertur, quia [*ad latus exterius, quod ascendit ad ostium portæ qua pertingit ad Aquilonem, duæ mensæ: & ad latus alterum ante vestibulum portæ, duæ mensæ.*] Porta ergo interior binas per latera in vestibulo mensas habere descripta est, & porta exterior similiter binas. Quatuor autem hinc, & quatuor inde mensæ pariter fiunt, dum per latera singula binæ in vestibulo portæ interioris, & binæ hinc & inde exterius in Aquilonis porta describuntur: quæ simul omnes octo sunt, in quibus immolatur. His itaque de exteriori narratione discussis, ad spiritalem intellectum sermo redeat: qui tantò jam esse, largiente Domino, facilius debet, quantò nos exterioris descriptionis ignorantia non angustat. Possunt etenim portarum nomine, sicut superius dictum est, sancti prædicatores intelligi, ut vestibulum portæ sit populus.

Qui dum mente humili verba prædicationis suscipit, in eo mensæ ad sacrificium ex virtute construuntur. Rursum nihil obstat si portam accipimus hoc, quod nobis per ora prædicantium sacri eloquij intellectus aperitur; ut vestibulum portæ ejusdem nobis prædicationis verba sint, quæ prius humiliter accipimus, ut possit ad sacri eloquij intelligentiam veniamus. Sit itaque nobis porta interior Testamentum novum, porta verò exterior Testamentum vetus; quia & hoc spiritalem intellectum aperit, & illud rudibus adhuc mentibus in historia sacri eloquij litteram custodivit. Habet autem porta interior in magna jam multitudine fidelium populorum duo latera; videlicet dilectionem Dei, & dilectionem proximi. Binæ autem mensæ sunt hinc & inde; quia in dilectione Dei necessariò tenenda est fides & vita: in dilectione autem proximi debet summopere patientia & benignitas custodiri. Est enim in dilectione Dei necessaria fides & vita; quia videlicet scriptum est: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Et rursum scriptum est: *Fides sine operibus mortua est.* Est autem in dilectione proximi nobis patientia & benignitas conservanda; quia de eadem dilectione scriptum est: *Charitas patiens est, benigna est.* Patiens scilicet, ut illata à proximis mala æquanimitè portet: benigna autem, ut sua bona proximis desiderabiliter impendat. Habet quoque porta exterior, videlicet lex, duo latera; spirituales patres, & carnalem populum. In quibus singulis binæ mensæ sunt; quia habet in spiritualibus patribus doctrinam & prophetiam, habet in carnali populo circumcissionem & sacrificium. In his itaque octo mensis immolatur; quia quicquid fides credit, quicquid vita in exemplo boni operis ostendit, quicquid patientia humiliter tolerat, quicquid benignitas largiter ministrat, quicquid doctrina salubriter docet, quicquid prophetia in posterum præmonet, quicquid circumcisio ad mandatum exterioris ligavit, quicquid sacrificium ex devotione offerentis egit, in omnipotentis Dei oculis hoc esse victimam ostendit. In lege enim etiam per carnale sacrificium quid aliud populus, nisi devotionem sui cordis immolabat? Notandum verò quòd quatuor mensæ solummodo ad holocaustum fuisse memorantur, quas videlicet vestibuli portæ interioris accipimus, ut de reliquis quatuor sentiamus quia ad sacrificium constructæ fuerunt, non ad holocaustum. Holocaustum enim, sicut præcedenti jam locutione professus sum, totum incensum dicitur. Et lex quidem Deum ac proximum diligere, divina mandata custodiri præcipit, ab alienarum rerum concupiscentia compescit; non tamen omnia dimitti jubet. In Testamento autem novo nos Veritas contestatur, dicens: *Nisi quis renunciauerit omnibus quæ possidet, non potest esse meus discipulus.* Atque iterum dicit: *Qui vult post me venire, abneget semetipsum.* Mensæ ergo interioris portæ holocaustum habent: quia in virtutibus Testamenti novi quasi per holocaustum omnia incendimus, quando omnibus quæ hujus mundi sunt, renunciamus. Mensæ verò portæ exterioris sacrificium habent, sed holocaustum non habent; quia præcepta legalia decimas offerri jubent, sed dimitti omnia non jubent. De interioris autem vestibuli quatuor mensis dicitur: *[Ut immoletur super eas holocaustum, & pro peccato, & pro delicto.]* Hoc etenim inter peccatum & delictum distat, quòd peccatum est mala facere, delictum verò est bona derelinquere, quæ summopere sunt tenenda. Vel certè peccatum in opere est, delictum in cogitatione. Rectè ergo in interioris portæ quatuor mensis immolatur holocaustum, & pro peccato, & pro delicto: quia quicumque potuerit hoc præsens sæculum pleniter contemnere, & derelinquens omnia, semetipsum Domino holocaustum dare, ipse jam perfectè novit & peccata ope-

ris plangere, & delicta cogitationis, vel quòd malum fecit, vel quòd bonum quod debuit facere, non fecit. Qui etenim totum dimisit, culpas suas in flentibus jam liberiùs conspiciat. Cumque ejus mentem terrena cura non præpediat, pro opere simul & cogitatione plangendo, mentem suam omnipotenti Domino quid aliud quàm holocaustum dedit? Neque hoc à ratione videtur extraneum, quòd Propheta cum latus exterior diceret, & ostium portæ nominaret, addidit: *[Quæ pergit ad Aquilonem.]* In exteriori enim custodia litteræ lex data tenebatur. Ostium verò portæ est ipse historicus intellectus legis, qui ad Domini timorem ducit. Quæ porta ad Aquilonem pergere dicitur; quia lex eadem sub timore* mortis frigida Judaici populi corda constrinxit. Quasi enim per calorem ille populus curreret, si præcepta Dominica ex amore servasset. Sed quia sub timore mortis propositæ litteram custodivit, quasi in torpore frigoris remansit. Unde novis populis æterna præmia amantibus, non autem temporalia tormenta timentibus, atque jam calentibus dicitur: *Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba pater.* Dicatur autem: *[Quatuor mensæ hinc, & quatuor mensæ inde per latera portæ.]* Dum enim fides & vita, doctrina & prophetia in bonorum mentibus custoditur, porta nostra, id est, intellectus sacri eloquij, quatuor ex latera mensas habet. Cumque in proficientibus populis sancta prædicatio patientiam & benignitatem servat, quæ prius in carnalibus circumcissionem & sacrificium custodivit, mensæ quoque quatuor quasi ex alio latere monstrantur. Quæ simul omnes octo ad immolandum fiunt, quatuor videlicet interiores ad holocaustum, quatuor verò exteriores ad sacrificium: quia & hi qui in sancta Ecclesia fidem, vitam, patientiam atque benignitatem custodiunt, summis jam proculdubio virtutibus pollent: & hi qui in synagoga doctrinam & prophetiam, circumcissionem & sacrificium cognoverunt, alia offerendo, atque sibimetipsis alia retinendo, devotionis suæ victimam omnipotenti Domino dederunt. Sed quia superius dictum est, idcirco mensas quatuor interioris vestibuli constructas, ut immoletur super eas holocaustum & pro peccato & pro delicto, unde mensæ ipsæ constructæ sint, inferiori aperitur, cum subditur: *[Quatuor autem mensæ ad holocaustum de lapidibus quadris extructæ.]* Quos enim hoc loco lapides quadros accipimus, nisi quoslibet sanctos, quorum vita in prosperitate atque adversitate novit fortiter stare? Lapis etenim quadrus æquè stat, in quocumque latere fuerit versus. Quisquis ergo in prosperitate non extollitur, in adversitate non frangitur, suasionibus ad malum non trahitur, vituperationibus à bono opere non revocatur, lapis quadrus est. Et quasi ex omni latere statum habet, quia casum in qualibet permutatione non habet. Certè cum Judæorum populum Propheta à fide perire cognosceret, & sanctos Apostolos surgere in Ecclesia prævideret, per quos multi sunt ex Gentibus in fidei & vitæ fortitudine solidati, in magna consolatione locutus est, dicens: *Lapides ceciderunt, sed Isai. 9. e quadris lapidibus edificabimus.* Videns quippe in sancta Ecclesia Apostolos, Martyres atque Doctores surgere, de lapidum casu, id est, de Judæorum perditione minis doluit: quia omnipotentis Dei ædificium, id est, sanctam Ecclesiam de quadris lapidibus ædificari conspexit. Mensæ ergo quatuor de quadris lapidibus construuntur: quia fides & vita, patientia & benignitas de vita sanctorum in exemplum datæ sunt sequentibus populis; ut jam vestibulum mensas habeat, id est, virtutes vitæ populus teneat, in quibus omnipotenti Deo orationis sacrificium in ara sui cordis incendat. Quidquid enim boni fideles sanctæ Ecclesiæ populi vel fecerunt, vel

Hebr. 11. a

Iacob. 2. d

1. Cor. 13. b

Homil. 20.

Luc. 14. e

Luc. 9. e

* al. minaturum

Rom. 8. e

faciunt, hoc in exemplum de prædicatorum suorum vita susceperunt. Unde enim mensas hoc vestibulum haberet, nisi quadros lapides invenisset? Ut enim unum de quadris lapidibus breviter ad medium deducamus, vultis fratres charissimi, fidem videre? *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Vultis vitam cognoscere? *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Vultis patientiam audire? *Vsque in hanc horam & esurimus, & colaphis cadimur, & instabiles sumus, & laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, & benedicimur: persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus.* Vultis benignitatem cognoscere? *Ego autem libentissime impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris.* Ac ne forsitan credamus quia eorum * pro quibus impendi desiderat, debitor fuerit, mox ad eosdem discipulos subiungit, dicens: *Licet plus vos diligens, minus diligar.* Cum ergo à populo fidei ad imitandas virtutes sanctorum prædicatorum vita cognoscitur, profecto in vestibulo de quadris lapidibus mensæ constructur. Habuit verò & synagoga spirituales patres in doctrina atque prophetia, ex quibus exemplum vitæ in virtutibus traheret. Sed rudis ejus populus magis per timorem serviens, quam per amorem sequens, vitam patrum noluit imitari, quam vidit; atque ideo porta exterior quæ ad Aquilonem pergit, mensas non habet ad holocaustum. Sed quia hæc moraliter diximus, restat adhuc ut eadem mensas per intelligentiam typicam perscrutemur. Porta etenim nostra in interiori vestibulo quatuor mensas habet; quia sancta Ecclesia quatuor Evangelistarum prædicatione erudita est: per quorum doctrinam didicit cor in amorem Dei omnipotentis accendere, & suas ei in sacrificio cogitationes immolare. Quarum duæ hinc, & duæ inde esse referuntur; quia duo Evangelistæ & quæ de Domino viderunt attestati sunt; & duo, illa narraverunt quæ præcedentium auditu didicerunt. Vel certè quatuor mensæ sunt interioris vestibuli, hoc quod patenter aspiciamus, quia sancta Ecclesia ad eruditionem fidelium populorum, quatuor regentium ordines accepit, quos Paulus ex dono omnipotentis Dei enumerat, dicens: *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & doctores.* Pastores verò & doctores unum regentium ordinem nominat; quia gregem Dei ipse veraciter pascit, qui docet. Habuit quoque & porta exterior mensas quatuor: quia videlicet synagoga, obsequij exterioris observantiam per principes sacerdotum & seniores populi, per Scribas atque Phariseos tenuit. Qui scilicet Pharisei, etiam legis doctores vocati sunt. Sive autem exteriori, seu interiori portæ duæ mensæ hinc sunt, & duæ inde: quia in exordiis suis sancta Ecclesia Apostolos & Prophetas habuit. Prophetas autem dicimus non eos qui in veteri populo fuerunt, sed eos qui in sancta Ecclesia post Apostolos sunt exorti. Posteriori quoque tempore, quod nunc est, habet Evangelistas atque doctores. Quia verò Evangelium bonum nuncium dicitur, Evangelistas utique appellamus, qui rudibus populis bona patriæ cælestis annunciant. Qui videlicet Evangelistæ atque doctores & priori quidem tempore fuerunt, sed & nunc usque, Domino largiente, permanent: quia adhuc quotidie & infideles populos ad fidem trahi, & fideles quosque in bonos mores per doctores erudiri cognoscimus. Apostoli verò & Propheta ab hoc tempore præsentis sublatis sunt: atque ideo dicimus quia mensæ hæc portæ nostræ, id est, sanctæ Ecclesiæ quasi in alio latere fuerunt. Habet & porta quæ pergit ad Aquilonem, duas mensas hinc, & duas inde: eosdem, quos diximus, principes sacerdotum, & seniores populi in majori auctoritate regimini; Scribas quoque & Phariseos, qui rudi illi populo minori loco præfue-

runt. Sed hæc mensæ juxta portam sunt quæ ad Aquilonem pergit: quia cum quatuor isti ordines populo præessent, synagoga in persecutione Redemptoris nostri sæviens, ad torporem perfidiæ prorupit. Quæ tamen mensæ habuerunt sacrificium, quod juxta solam litteram tenuerunt: unde & ad torporem frigoris lapsi sunt, quia flammâ spiritus succensi non sunt. Interiores autem mensæ holocaustum habent, quia sive in cordibus Apostolorum atque Prophetarum, seu in mente Evangelistarum atque doctorum, ignis spiritus & arsit & ardet. Qui pro eo quod omnem eorum cogitationem in bono opere absument, flamma amoris Dei quasi holocaustum, totum simul quod invenit, incendit. Holocaustum enim offerunt, qui sive in bono opere, seu in sancta cogitatione medullitus accenduntur. Mensæ verò hæc ex quadris lapidibus factæ sunt; quia dum quotidie sacri eloquij in suis cordibus verba meditantur, ad offerendum Domino orationis holocaustum, quasi ex quadris lapidibus construuntur. Verba etenim scripturæ sacræ lapides quadri sunt, qui ubique stant, quia ex nullo latere reprehensibilia inveniuntur. Nam in omne quod præteritum narrant, in omne quod venturum annunciant, in omne quod mortaliter prædicant, in omne quod spiritualiter sonant, quasi in diverso latere statum habent, quia reprehensionem non habent. Corda itaque sanctorum, mensæ Dei sunt ad holocaustum ex quadris lapidibus constructæ: quia qui Dei verba semper cogitant, semetipsos Domino à carnali vita in cogitatione maciant. Unde scriptum est: *Lex Dei ejus in corde ipsius, & non supplantabuntur gressus ejus.* Et unde rursum dicitur: *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Sed quia mensæ hæc unde sint constructæ cognovimus, etiam cujus mensuræ sint audiamus. Sequitur: *[Longitudine unius cubiti & dimidij, & latitudine cubiti unius & dimidij, & altitudine cubiti unius]* Hunc locum quidam exposuit, dicens: Longitudine & latitudine habent mensæ cubitum unum & dimidium, id est, per quadrum: quæ simul junctæ tres cubitos faciunt. Qui tres cubiti habent in altitudinem cubitum unum, ut mysteria Trinitatis unius cubiti, hoc est, divinæ majestatis mensuram conservent. Qui videlicet sensus expositionis idcirco non potest stare, quia in illa summa Trinitate quæ omnia creavit, omnia continet, dimidium nihil est, nec ex duobus dimidiis aliquid unum. Neque enim quidquam imminutionis ac decisionis habet illa substantia, quæ semper incommutabilis manens, nec detrimentum recipit, nec augmentum. Sæpe autem diximus longitudinem ad longanimitatem spei, latitudinem verò ad charitatis amplitudinem pertinere. Mensæ ergo quæ ad holocaustum constructæ sunt, longitudine cubiti unius & dimidij metiuntur; quia sancti patres atque doctores, qui se longanimitate ad secreta spei intimæ extendunt, per hoc quod in virtutibus vivunt, quantum ad humanam quidem mensuram pertinet, valde perfecti sunt: quantum verò ad divina illa mysteria quæ plenè ab homine capi non possunt quamdiu in hac mortali carne subsistit, perfecti non sunt. In semetipsis ergo jam cubitum habent, in Deo autem adhuc cubitum non habent: quia jam quidem in virtutibus plenè proficiunt, sed tamen aliquid de Deo adhuc ex parte cognoscunt. Ecce iterum in mensura mensæ ad testimonium Paulus occurrit. Videamus an ejus vita cubito integro mensuretur. Dicit enim: *Quotquot perfecti sumus, hoc sapiamus.* Videamus si in his quæ de Deo sentit, jam se ad percipienda mysteria perfectè tetenderit: *Ego me non arbitror comprehendisse.* Qui ibid. rursus ait: *Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus: cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.* Qui iterum dicit: *Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognosciam sicut ibid.*

Phil. 1. c
Galat. 6. d
1. Cor. 4. c

2. Cor. 12. c

* al. amoris
ibid.

1. Cor. 12. d
Eph. 4. b

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

1. Cor. 12. d

& cognitus sum. Si ergo perfectus est, & ex parte cognoscit, cubitum habet, quantum ad se, sed tamen dimidium super se. Tendantur ergo in longanimitate spei corda sanctorum, tendantur in perfectione quam habent, cubito uno. Sed quia adhuc plene videre non possunt, ubi spei oculus mittunt, hoc quod super unum cubitum habent, in dimidio cubito recidatur, quatenus in hac vita semper se imperfectos aspiciant, & ardentius ad perfectionem currant. Habent quoque mensuram latitudinem cubiti unius & dimidij, quia sanctorum corda in charitatis amplitudine dilatata, juxta proximum quem diligunt & vident, habent cubitum. Possunt enim perfecte diligere, quos perfecte valent juxta aliquid scire. Omnipotentem vero Deum medullitus diligunt, medullitus sequuntur, sed tamen tantum diligere non possunt, quantum debent; quia adhuc non valent videre quem diligunt; & mensura amoris minor est, ubi adhuc mensura minor est cognitionis. Super unum ergo cubitum habent & dimidium: quia hoc eis jam in amore integrum est, quod valde minus est, id est, charitas cum proximo; atque illud in eis quod valde majus est, id est, amor Dei quem non vident, adhuc integrum non est. De hoc amore, qui hic incipitur, ut ex visione Domini in aeterna patria perficiatur, recte Isaias loquitur, dicens: *Vivit Dominus, cuius ignis est in Sion, & caminus ejus in Hierusalem.* Plus est autem caminus esse, quam ignem: quia esse ignis & parvus potest, in camino autem vastior flamma succenditur. Sion vero speculatio, Hierusalem autem visio pacis dicitur. Pacem vero nostram hic interim speculamur, ut illic postmodum plene videamus. Ex amore ergo Domini in Sion ignis est, in Hierusalem caminus: quia hic amoris ejus flammis aliquatenus ardemus, ubi de illo aliquid contemplamur: sed ibi plene ardebimus, ubi illum plene videbimus, quem amamus. Altitudo vero mensurarum est cubiti unius. Quae est enim altitudo sanctorum, nisi fides invisibilium? Per fidem enim creditur quod non videtur: atque ideo per hanc iustorum mensura ad altitudinem ducitur, ut cuncta visibilia despiciat in terra, & ea quae audit invisibilia sequatur in caelo. Sed unum cubitum habet altitudo mensurarum: quia unitas est fidei in corde omnium sanctorum. Unum Deum esse Trinitatem & patres Testamenti veteris, & praedicatores professi sunt Testamenti novi. Altitudo itaque mensurarum nil uno cubito amplius, nil minus habet: quia in magna sibi unitate concordat omnium fides patrum. Sed hi qui jam in longanimitate spei summis virtutibus proficientes, unum & dimidium cubitum habent, atque in latitudine charitatis uno ac dimidio cubito metiuntur, in altitudinem vero fidei uno cubito excreverunt, magni sunt, & summa admiratione venerandi. Debent ergo parvulorum animas in sinu suae conversationis suscipere, atque eas in conspectu Domini, velut quoddam holocaustum ac sacrificium offerre. Unde aperte sequitur: [*Super quas ponunt vasa in quibus immolatur holocaustum & victima.*] Quid enim sunt animae fidelium, nisi vasa sancta, quae verba pietatis capiunt, ut ex eorum mentibus holocaustum vitae atque orationis immoletur? Hinc est enim quod Paulus cum adhuc rudis esset in fidei vocatione; quia jam Domini verba per ceperat, & caelesti gratia plenus erat, vas appellatur, cum dicitur: *Vas electionis mihi est.* Hinc pastores atque doctores Propheta admonet, dicens: *Mundamini qui fertis vasa Domini.* Ipsi etenim quasi mensurae, vasa Domini portant, qui vitam fidelium erudiendo tolerant, ut quandoque hanc Domino ad holocaustum & sacrificium perducant. Sed neque hoc negligenter intuendum est, quod in eisdem vasis holocaustum & victima dicitur immolari. Holocaustum enim, sicut & superius diximus, victima est, non tamen victima semper holocaustum; quia

A cum quid ex parte offertur, & ex parte retinetur, sacrificium quidem est, sed holocaustum non est. Sunt vero in multitudine magna fidelium alij, qui quae mundi sunt omnia relinquunt, cuncta quae possident tribuunt, nil sibi metipsis reservant, ad aeternam patriam medullitus anhelant, sed ex toto corde in lacrymis maerant. Hi videlicet vasa super mensam sunt, in quibus immolatur holocaustum. Et sunt alij qui curam propriae domus gerunt, de filiis cogitant, eisdem hereditatem servant: qui tamen aeterni iudicii memores, misericordiam pauperibus impendunt, alimenta ac vestimenta eis ex parte quae decreverint tribuunt. Hi nimirum vasa super mensam sunt, in quibus victima immolata est, non holocaustum. Quia enim patientia & doctrina sanctorum admonendo & sustinendo, suadendo atque terrendo, aliorum corda usque ad hoc erudiunt, ut omnia deserant, & totos se in amore Domini accendant: aliorum vero ad hoc usque instruunt, ut quia omnia relinquere non valent, vel ex parte qua praevalebant, misericordes fiant, & carnis curam cum animae cura partiantur, mensura Domini de quadris lapidibus instructa vasa portant, in quibus immolatur holocaustum & victima: quia & perfecti, sicut dictum est, cum omnia deserunt, totum cor in amore Domini accendant, & imperfecti sacrificium offerunt, quod ex parte devoverunt. Sequitur: [*Et labia eorum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum.*] Quid est hoc, quod mensuram labia palmo metiuntur, nisi quod in palmo manus tenditur, & sancti patres atque doctores ea praedicant, in quibus auditorum opera tenduntur? Quasi enim manum extendimus, cum opera nostra dilatamus. Loquatur ergo unusquisque doctor, cor audientis exerceat, otiosorum torporem excutiat. Quos dum ad bona opera tetenderit, palmum se habere in labiis ostendat. Pensandum quoque, quia in palmo digitus major ac minimus tenditur. Quid vero in majori ac minimo digito, nisi magna & extrema actio designatur? Palmum ergo mensurae in labiis habeant, quatenus in doctorum suorum predicatione magna opera faciat, ut agere & minima non omittat. Sic minimis intentus sit, ut piger in agendis majoribus non sit. Unde per Evangelium Veritas dicit: *Pro-Mat. 23, b*

D *bis Scribae & Pharisei hypocrite: quia decimatis mentem & anetum & cuminum, & relinquitis quae graviora sunt legis, iudicium, misericordiam, & fidem: haec oportuit facere, & illa non omittere.* Per iudicium quippe & misericordiam & fidem, major digitus operationis ostenditur. Per mentem vero & anetum & cuminum, digitus proculdubio minimus figuratur. Haec ergo oportuit facere, & illa non omittere: quia si opus nostrum palmo metiri volumus, sic necesse est ut tendatur minimus, quatenus major digitus non attrahatur. Bene autem cum mensurarum labia metiuntur, & mensura palmi dicitur, additur unius; ut ex doctorum predicatione sicut unitas tenetur in fide, ita quoque unitas mentium servetur in opere, ne per opus bonum quod alter agit, alter ad discordiam malum prorumpat. Ita etenim bona facere opera debemus, ut per haec quoque cum his, cum quibus vivimus, unanimitatem in quantum recte possumus, conservemus, id est, non deserendo quod agimus, sed praeveniendo bonis persuasionibus malum discordiae quod timeamus. Sic in suis operibus unitatem palmi custodiens Paulus, discordiam generari prohibebat, cum quemdam lapsum atque ab Ecclesia abjectum jam velle recipere Corinthios videret, dicens: *Si cui aliquid 2. Cor. 2, 8*

E *donastis, & ego. Nam & ego si quid donavi, propter vos in persona Christi, ut non circumveniatur a Satana.* Qui videlicet solet de bonis mala generare, & hoc quod charitate agitur, ad discordiam trahere. Unde & mox de ipso subiecit, dicens: *Non enim ignoramus cogitationes ejus.* Doctor autem, qui per

*al. animo

Isai. 31, d

*al. mens

Ait. 9, c
Isai. 52, cSupra Rom.
20.

Ibid.

bona quæ prædicat, in suis auditoribus rectam operationem format, si mentes operantium ad unitatem non ligat, in labiis palmum habet, sed eam, quæ dicta est, palmi unitatem non habet. Pensandum verò est valde quod dicitur, quia [*earundem mensurarum labia intrinsecus sunt reflexa.*] Tunc enim mensurarum labia intrinsecus reflectuntur, quando doctores ad conscientiam revocant tacita cogitatione quod dicunt, quando semetipsos subtiliter persecutantur si faciunt quod loquuntur. Rectè autem cum reflexa intrinsecus mensurarum labia dicuntur, additur quoque [*per circuitum;*] ut non in una qualibet se parte considerent, atque ex alia semetipsos pendere præmittant, sed ubique semetipsos inspiciant, & in quantum prævalent, studeant singula opere implere quæ docent: ne si prædicantes facere bona dissimulant, sui visitatores sint, cultores alieni. O doctor, ecce jam mensa es, jam vasa portas, jam in vasis fidelibus pondus holocausti & victime sustines, sed intus reflecte labium, id est, ad cor revoca sermonem. Audi quod dicis, operare quod prædicas. Si enim negligis implere quod doces, alius messem seminas, & ipse à frumenti participatione jejunas. Unde scriptum est: *Cujus messem famelicus comedit.* Messem quippe doctoris qui bona loquitur, sed non operatur, famelicus comedit; quia is qui panem justitiæ esurit, operatur mandata quæ audit, & ipse fructum non habet, qui seminando laboravit. Hinc Salomon ait: *Abcondit piger manum suam sub axilla, nec ad os suum porriget eam.* Nemo ita piger est, ut ad os manum comedendo reducere laborem putet. Sed piger nec ad os manum suam porrigit, qui nec hoc vult operari quod dicit. Hinc iterum de bene docentibus & malè operantibus dicitur: *Filij Ephraim intendentes arcum, & mittentes sagittas, conversi sunt in die belli.* Intendunt arcum, atque sagittas mittunt, qui scripturæ sacræ sententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt: sed convertuntur in die belli; quia post semetipsos redeunt in tentatione vitiorum, & peccatis opponere non volunt; quia in tentationum certamine non resistunt. Hinc iterum dicitur: *Avertisti adiutorium gladij ejus, & non es auxiliatus ei in bello.* Gladius quippe doctoris, est sermo Dei. Unde per Paulum dicitur: *Et gladium spiritus, quod est verbum Dei.* Omnipotens itaque Deus cum doctorem respicit nolle operari quæ dicit, in die belli adiutorij ejus gladium avertit; quia in tentationum certamine non permittit ei esse in adiutorium doctrinæ verba quæ dedit. Habet igitur gladium, sed hunc in bello non adjuvat: quia cum adversitas tentationis eruperit, verbi obliviscitur quod docebat. Ecce enim de patientia forsitan sermo doctori est; doctrinæ suæ magisterio * docere cogitur qualiter contra illata damna, contra auditas contumelias patientia ferretur. Sed cum ipse vel damno, vel contumelia fuerit laceratus, oblitus quod docuerat, vel in læsione proximi, vel in reddenda gravius contumelia excedit. Inter hæc itaque cogitet quia mensa Dei est, labium intus reflectat, servet quod prædicat. Scriptum quippe est: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Et rursum scriptum est: *Doctrina viri per patientiam noscitur.* Si itaque index doctrinæ patientia est, tantò quisque doctus ostenditur, quantò patiens fuerit. Hinc est enim quod bonus ille discipulus qui magistrum tolli in aëra videbat, per magnæ charitatis affectum clamabat, dicens: *Pater mi, pater mi, currus Israel & auriga ejus.* Quid est, fratres charissimi, quod Elias currus Israel & auriga dicitur, nisi quia auriga agitat, currus portat? Doctor ergo qui mores populi & per patientiam sustinet, & sacri eloquij verbis docet, & currus dicitur & auriga. Currus, quia tolerando portat: auriga, quia exhortando agitat. Currus quia mala sustinet: auriga, quia populum

S. Greg. Tom. I.

A bonis admonitionibus exercet. Fortasse autem contra vanam gloriam sermo doctori est; & mirè insinuans qualiter debeat declinari; eisdem ipsis sermonibus vanam gloriam quærit, quibus contra eandem vanam gloriam disputat. Si igitur hoc appetit adipisci quod prohibet, mensa intus labium non reflectit. Tunc autem mensa Domini ex quadris lapidibus extracta habebit intus labium reflexum, si studuerit audire quod * docet. Scriptum quippe est: *Ne quid per contentionem, neque per inanem gloriam.* A que eisdem rursus egregius prædicator dicit: *Nec quærentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis.* De prædicationis etenim labore laudem transitoriam quærere, quid est aliud quàm rem magnam vili pretio venundare? Sed est in doctrinæ verbis grave periculum; quia sæpe sermonem docentium favores audientium sequuntur: & cum doctores ab eo quod bene innotuerint, apparere jam minores in dictis nolunt, doctrinæ verbum quod pro acquirendis animabus auditorum ex omnipotentis Dei amore inchoaverunt, in hoc postmodum pro acquirendis laudibus laborant. Et qui in verbis Dei quærebant prius lucra spiritalia, temporales postmodum favores sequuntur. Unde fit, ut sive recta qualibet opera, seu sanctæ doctrinæ verba, in omnipotentis Dei judicio pereant, cum per hæc quisque transitorij favoribus anhelat. Hinc etenim per Prophetam Judææ dicitur, quod in se ipsam incauta mens invenit, si saltem post culpam suas cautè cogitationes rimetur: *Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum.* Ad vocem loquelæ grandis exarsit ignis in ea, & combusta sunt fructa ejus. Olivam quippe uberem & pulchram, fructiferam & speciosam Dominus vocat, cujus vel efficaciam in operatione, vel sancta studia in verbis scientiæ approbat. Sed ad vocem loquelæ grandis exarsit ignis in ea: quia cum laudari quis cœperit, erubescit forsitan minor videri quàm dicitur, & studet esse quod dicatur. Vox enim grandis loquelæ est, favor adulantis. Unde scriptum est: *Qui benedixit proximo suo voce grandi de nocte con-* *Prov. 27.6* *jurgens, similis est male discenti.* Ad vocem ergo loquelæ grandis exarsit ignis in ea: quia in magnitudine favoris, flamma in corde accenditur de amore laudis. Sed omnia olivæ fructa comburuntur: quia ante omnipotentis Dei oculos, vel quæ bene gesta, vel quæ scienter sunt dicta deperunt, cum jam non amore Domini, sed intentione transitorij laudis fiunt. Sic enim sæpe cogitationi bonæ cogitatio sinistra subjungitur, ut vix ipse qui eadem cogitationes generat animus cognoscat. Unde prædicator egregius cum loquens subtiliter diceret: *Vivus est sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & peringens usque ad divisionem anime ac spiritus;* illico subjunxit: *Compagum quoque & medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis.* Distinguit enim Dei sermo compages & medullas; quia discernit cogitationes & intentiones cordis. Per compages quippe ossibus ossa junguntur. Et sæpe dum quid recta cogitatione agimus, sed subito in laudis amorem declinamus, atque hoc pro laude facimus, quod prius facere pro veritate cœperamus; quia cogitationes cogitationibus adjunguntur, quasi quædam in spiritu compages fiunt. Sed habent ossa, quæ in compage juncta sunt, etiam medullas. Quod prædicator sanctus apertius intulit, cum subjunxit: *Discretor cogitationum & intentionum cordis.* Compages enim nostræ, cogitationes sunt: medullæ autem, intentiones. Et sæpe aliud cogitamus, atque aliud est, quod per cogitationem intendimus. Nam si quis proposito nummorum præmio, pupilli vel viduæ causam defendat, & fortasse Ecclesiam ingrediens, in suis precibus Deo dicat: *Tu vides quia causam pupilli & viduæ defendo; iste proculdubio quod cogitat, scit, sed quò intendat ejus cogi-*

P P P

ratio ignorat. Aliud quippe cogitat, atque aliud intendit. Non enim defensionem pupilli vel viduæ, sed mercedem nummorum quærit, Nam tolle temporale præmium, & pupillum ac viduam non defendit. Sermo itaque Dei discretor est cogitationum & intentionum cordis: quia non aspiciat quid apud temetipsum cogitas, sed per medullam compagis, id est, per intentionem cogitationis quid accipere requiras. Restat ergo ut doctor cum loquitur, quasi mensa Dei semper intus labium reflectat, ne aut mala intentione loqui inchoet, aut cum bene cœperit, seductus favoribus, in appetitum alium declinet. Fortasse autem de custodia disciplinæ sermo doctore est. Et sæpe etiam contingit ut disciplinæ regulam quam scit dicere, nesciat tenere; quia aut nimio zelo motus, minus se per mansuetudinem temperat; aut nimia mansuetudine placidus, minus se contra vitia in zeli stimulo inflammat. Magna enim consideratione debemus pensare quod scriptum est: quia in vasis templi inter coronas & plectas, boves & leones & Cherubim exculpta sunt, & subter boves & leones lora dependentia. Coronæ quippe signum victoriæ, plectæ autem concordie unanimitatem signant: Cherubim vero plenitudo scientiæ dicuntur. Sacerdotes enim atque doctores inter coronas & plectas, id est, inter fortitudinem boni operis qua ad victoriam currunt, & charitatis concordiam, qua à se vicissim non discrepant, per boves & leones atque Cherubim designati sunt: quia in plenitudine scientiæ quam habent, necesse est ut & boum mansuetudinem teneant, & fervorem leonum, quatenus in disciplinam quam prædicant, & ex sancto zelo accensi sint, & ex paterna dulcedine tranquilli. Quibus subter se lora dependeant, ut disciplinæ suæ retinacula quibus ipsi ligati sunt, etiam subjectis suis sollicitè impendant. Subter eos enim lora dependere, est custodia vincula subditis tenere. Quæ tunc rectè servantur, cum nec boum mansuetudo in zeli fervore amittitur, nec leonum terror in mansuetudine declinatur. Tanta quippe debet esse discretio, ut nec disciplina nimia, nec misericordia sit remissa: ne si inordinate culpa dimittitur, is qui est culpabilis, in reatu gravius adstringatur: & rursus, si culpa immoderate retinetur, tanto qui corrigitur, deterior fiat, quanto erga se nil ex benignitatis gratia agi considerat. Exhibenda itaque pravis est asperitas in ostensione, charitas in mētē; ut & dura ostensio delinquentem coërceat, & charitatis custodia mercedem mansuetudinis non amittat. Ecce dum loquor, Joseph animum pulsat, ut ad ostendenda quæ dico, ipse testis veniat. Certè somnium quod de profectu suo viderat, fratribus narras, per hoc quod innocenter retulit, malitiæ contra se stimulos excitavit. Ab eisdem fratribus, Ismaëlitis est venditus, in Ægyptum ductus, mira omnipotentis Domini dispensatione eidem Ægypto prælatus est. Cumque in terra Chanaan fames exurgeret, fratres ad Ægyptum venerunt, Joseph prælatum Ægypto repererunt, eumque submissis ad terram cervicibus adoraverunt. Et quia mutari Dei consilium non valet, quem ideo venderant ne adorarent, adoraverunt quia vendiderunt. Tunc ipse vir Dei, spiritu discretionis plenus, cognovit fratres non cognitus. Sed memor culpæ, & remissor injuriæ, mala fratrum nec reddere studuit, nec sine purgatione laxare. Nam suspecta voce protinus dixit: *Exploratores estis vos, ut videatis infirmiora terre venistis, jam nunc experimentum vestri capiam. Per salutem Pharaonis non egrediemini hinc.* O jaculum in corde! Peregrini venerant, famis periculum fugiebant, frumenta quæ quærebant, non acceperant, & feriri se insuper jactatione criminis videbant. Inter hæc ducuntur ad carcerem, & post triduum educti, adhuc in eadem asperitate terrentur. Jam reditur ad cor, jam culpæ memoria pulsat animum, atque inter se invicem

A loquuntur: *Merito hæc patimur, quia peccavimus in ibid. e fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, cum deprecaretur nos, & non audivimus: idcirco venit super nos ista tribulatio.* In his autem cor Joseph amore vincitur, secessum petit, solvit flendo quod pietati debuit. Severus ad fratres revertitur, ut cruciatus eorum animus à culpa liberaretur. Post hæc *ibid. d* unus religatur in vinculis, dimittuntur ceteri cum frumentis, ut unus frater veniat, quem minimum habere se dixerant. Venit postmodum frater. Vincibat mentem pietas, cum frater innocens videretur; sed permancbat in ostensione asperitas, ut fratres noxii purgarentur. Frumenta dantur, scyphus in sacco junioris fratris absconditur, furti post eos *Gen. 44. a* quatio movetur. Mittitur ut reducantur: addici in servitutum decernitur, apud quem scyphus fuisset inventus. In sacco ultimi fratris invenitur. Tunc Benjamin reducitur, afflicti omnes fratres sequuntur. O tormenta misericordiæ! Cruciat, & amat. Reversus igitur, in terra cum lacrymis prostrati veniam postulant. Memores enim quid de illo patri promiserant, mare intolerabili tæfescabant. Tunc se ultra cohibere non valens pietas clausa prorupit ad medium, & excussit charitatis lacrymas de vultu severitatis. Detera est ira quæ apparebat, & non erat: ostensa misericordia quæ erat, & non apparebat. Sic vir sanctus facinus fratrum & dimisit, & vindicavit. Sic in vigore clementiam tenuit, ut delinquentibus fratribus nec sine ultione pius existeret, nec sine pietate districtus. Ecce hoc est magisterium disciplinæ, ut culpas & discretè noverit parcere, & piè resecare. Qui autem discretionis spiritum non habent, aut sic dimittunt peccata, ut non corrigant: aut sic quasi corrigendo feriunt, ut non dimittant. Doctor ergo, cui de disciplinæ moderamine loqui necesse est, mensam Dei esse se sciat, atque intus labrum reflectat, ut quod docendo loquitur, hoc sub discretionis spiritu vigilanter operetur. Nec si quadam sibi deesse confiderat, oportet ut ab eorum prædicatione conticeat. Locus quippe ejus exigit ut loquatur. Verbis ergo suis semetipsum conveniat: & si non ideo loquitur quia operatur, ideo operetur quia loqui compellitur. Ubi itaque se conspicit opere implere quod dicit, ibi auditores admonet, eorumque animos ad studium bonæ operationis * accingat. Ubi autem necdum se videt implese quod loquitur, ad bona de quibus auditores admonet, se quoque pariter inflammet, ut ipse etiam simul discat in opere, quod per eum loquitur veritas in prædicatione. Sæpe enim quod vivendo nescimus, compulsi locutione doctrinæ; loquendo discimus: & dum de * cogitationis nostræ pigritia reatus nascitur in mente, eandem mentem compunctio subito oborta transvertet, & sua voce excitata evigilat in opere, quæ prius torpebat in otio sine voce. Ecce autem cum mensa labium palmo tenditur, id est, cum per doctoris os contra vitia disputatur, atque ad bona opera cor auditorum accenditur, multi qui ejus verba audiunt, quanta vel qualia mala perpetraverint, recognoscunt; atque ad eum confidentes veniunt, eumque pro peccatis suis intercessorem fieri cum flentibus petunt, ut ipse orando deleat culpas, quas prædicando manifestat. Unde & subditur: *Super mensas autem, carnes oblationis.* Doctores etenim sancti cum pro compunctis peccatoribus atque confidentibus omnipotenti Domino preces fundunt, per hoc quod veniam pro carnali eorum vita postulant, mensæ Domini carnes oblationis portant. Ut ergo sint pro quibus conversis & flentibus rogent, oportet ut eisdem prius in peccato positus prædicent; & cum jam ceperint peccata relinquere, atque ad innocentiam festinare, necesse est, ut erga eos in ore doctoris incrementa prædicationis excrecant, & quibusdam doctrinæ suæ verbo tanto vehementius insistant,

3. Reg. 7. d

Gen 37. d

ibidem.

Gen. 41. c

Gen. 42. c

ibid. b

Gen. 45. a

* al. accendit

* al. cogitatione nostræ pigritia

quantò eos gravius cecidisse considerat: videlicet sciens quòd ipse tantò mercedem magnæ remunerationis accipiat, quantò verbis suis alios de profundioribus peccatis levat. Libet inter hæc sancti Evangelij ad medium verba deducere, cuius sacra historia per hoc quòd factum miraculum narrat, mira quæ quotidie aguntur denunciat. Nam cum fessii atque jejuni ad Dominum populi convenissent, discipulis

Marc. 8. a Dominus dixit: *Miserere super turbam; quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quid manducent: & si dimisero eos jejunos in domos suas, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt.* Turba triduo Dominum sustinet, quando multitudo fidelium peccata quæ perpetravit, per pœnitentiam declinans, ad Deum se in opere, locutione, atque in cogitatione convertit. Quos dimittere jejunos in domum suam Dominus non vult, ne deficient in via: quia videlicet conversi peccatores in præsentis vitæ via deficient, si in sua conscientia sine doctrina sanctæ pabulo dimittantur. Ne ergo lassentur in hujus peregrinationis itinere, pascendi sunt sancta admonitione. Valde autem pensanda est pia sententia, quæ processit ex ore Veritatis, qua dicitur: *Quidam enim ex eis de longe venerunt.* Est autem qui nihil fraudis & nihil carnalis corruptionis expertus, ad omnipotentis Dei servitium festinavit. Ille de longinquo non venit: quia per incorruptionem & innocentiam proximus fuit. Alius nullâ impudicitia, nullis flagitiis inquinatur, solum autem conjugium expertus, ad ministerium spiritale conversus est. Neque iste venit de longinquo: quia usus conjunctione concessa, per illicita non erravit. Alij verò post carnis flagitia, alij post falsa testimonia, alij post facta furta, alij post illatas violentias, alij post perpetrata homicidia ad pœnitentiam redeunt, atque ad omnipotentis Dei servitium convertuntur: hi videlicet ad Dominum de longinquo veniunt. Quantò etenim quisque plus in pravo opere erravit, tantò ab omnipotente Domino longius recessit. Nam & prodigus filius, qui patrem deseruit, abiit in regionem longinquam, in qua porcos pavit, quia vitia nutrit. Dentur igitur alimenta eis etiam qui de longinquo veniunt: quia conversis peccatoribus doctrina sanctæ cibi præbendi sunt, ut in Deum vires reparent, quas in flagitiis amiserunt. Qui sæpe à doctoribus tantò necesse est ut largioribus cibus doctrina satientur, quantò fessii majoribus vitis venerunt. Et cum jam confiteri ceperint mala quæ commiserunt, atque confitendo relinquere & fletibus punire, necesse est ut doctores sancti pro eorum peccatis sollicitè exorent, quatenus mensæ Domini carnes oblationis portent. Quod quoties agunt in hoc quòd pro alienis peccatis interveniunt, sua ante Dei oculos amplius detergunt: quia ea ipsa charitate se justificant, qua mira pietate pro alienis iniquitatibus se in lamentis mactant. Nec laboriosum debet esse doctoribus pro conversis peccatoribus lacrymas fundere, quando & ipse qui omnia creavit, homo factus, pro nostris iniquitatibus in cruce sanguinem fudit: Qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus in sæcula sæculorum, Amen.

HOMILIA XXII.

Ezech. c.
40. v. 44.

Et extra portam anteriorem gazophylacia cantorum in atrio interiori, quod erat in latere porte respicientis ad Aquilonem: & facies eorum contra viam Australem unam, ex latere porte Orientalis qua respiciebat ad viam Aquilonis. Ex dixit ad me: Hoc gazophylacium, quod respicit viam meridianam, sacerdotum est qui excubant in custodiis templi. Porro
S. Greg. Tom. I.

A gazophylacium, quod respicit ad viam Aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris. Ipsi sunt filij Sadoch, qui accedunt de filiis Levi ad Dominum, ut ministrant ei. Et mensus est atrium longitudine centum cubitorum, & latitudine centum cubitorum per quadrum: & altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulum templi, & mensus est vestibulum quinque cubitis hinc, & quinque cubitis inde: & latitudinem porte trium cubitorum hinc, & trium cubitorum inde: longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum, & latitudinem undecim cubitorum. Et octo gradibus ascendebatur ad eam: & columna erant in frontibus, una hinc, & altera inde.

B Sacri eloquij mysticos sensus Propheta per aspirationem sancti Spiritus prudenter intelligens, dicit: *Mirabilia testimonia tua, ideo scrutata est anima mea. Qui rursus ait: Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* Qui enim necdum occulta de apertis intelligit, oculos velatos habet. Qui verò jam intelligit, revelatis oculis mirabilia de lege Dei considerat; quia spiritualiter litteræ verba discutens, quæ interiùs magnitudo lateat, pensat. An non est mirabile quando aliud auribus sonat, atque aliud exit ad intelligentiam quod non sonabat? Cui ergo verba sacri eloquij, nisi lapidi similia dixerim, in quo ignis latet? Qui manu quidem frigidus tenetur, sed percussus ferro, per scintillas micat, atque hoc emitit ignem, qui post ardeat, quod priùs manus frigidum tenebat. Sic etenim, sic verba sunt sacri eloquij, quæ quidem per narrationem litteræ frigida tenentur: sed si quis hæc, aspirante Domino, intento intellectu pulsaverit, de mysticis ejus sensibus ignem producit, ut in eis verbis post animus spiritualiter ardeat, quæ priùs per litteram ipse quoque frigidus audiebat. Ecce enim Propheta dicit: *[Et extra portam anteriorem gazophylacia cantorum in atrio interiori, quod erat in latere porte respicientis ad Aquilonem: & facies eorum contra viam Australem unam, ex latere porte Orientalis qua respiciebat ad viam Aquilonis.]* In his itaque verbis litteræ, ad amorem Dei cujus animus infervescat, quin potius non ex ipsa eorum lectione tepescat? Si autem latens in littera spiritualis medulla discutitur, per hoc scintilla intellectus exeunt, & incendunt quod priùs cordis auribus frigidum sonabat. Nobis tamen, ut se aspirante Domino interior intellectus aperiat, ipsa prius narratio juxta litteram patefiat. At enim quia porta erat interior, atque extra hanc atrium, quod appellatur interiùs: ac deinde aliq, id est, Aquilonis, Austri, atque Orientalis portæ describuntur, ut ipsum atrium quod esse extra portam anteriorem dixerat, à portis exterioribus esse interiùs ostendat. Atrium ergo hoc & foris, & intus est: foris, quia extra portam anteriorem; intus autem, quia intra

E portas exteriores. Gazophylacia quoque cantorum esse in hoc eodem atrio narratur, quæ à latere porte posita dicuntur respicientis ad Aquilonem. Sed ipsa eadem gazophylacia ad Australem viam respiciunt. Et subditur: *[Ex latere porte Orientalis, qua respiciebat ad viam Aquilonis.]* In quibus verbis aperte intelligitur quia cantorum gazophylacia inter latus portæ respicientis ad Aquilonem, & latus portæ Orientalis fuerant posita: quæ porta videlicet respiciebat ad viam Aquilonis. Facies itaque gazophylaciorum contra viam Australem, sed positio inter portam erat Orientalis & Aquilonis. Porta ergo interior habebat ex latere portam Aquilonis, ex alio quoque latere portam Australem. In fronte verò vestibuli Orientalis por-